

a Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika betegellátási, oktatási és kutatási rendszerének fejlesztéséről

Előkészítők: Dr. Réthelyi János egyetemi tanár, igazgató, Dr. Unoka Zsolt egyetemi tanár, igazgatóhelyettes, Dr. Baran Brigitta egyetemi docens, igazgatóhelyettes

Dátum: 2026. június

1. Vezetői összefoglaló

A Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika stratégiai jelentőségű területi, regionális és országos feladatokat lát el. A Klinika egyszerre biztosít akut, progresszív, ambuláns, gondozói, pszichoterápiás, addiktológiai, gerontopszichiátriai, forenzikus pszichiátriai, nappali kórházi, diagnosztikai, szakképzési, graduális oktatási és kutatási funkciókat. A jelenlegi működési környezet ugyanakkor több ponton elérte azt a határt, ahol a megbízhatóság, az emberi méltóság, a korszerű pszichiátriai szemlélet nem tud teljesülni és a további betegellátási, oktatási-kutatási tevékenység, a munkatársak megtartása csak célzott intézményi támogatással biztosítható. A pszichiátriai ellátás országos szinten válságban van a több évtizedes finanszírozási deficit miatt, így az ország vezető intézményére különösen nagy felelősség hárul ezen a területen.

A modern pszichiátriai ellátás alapelve, hogy a betegellátás lehetőség szerint önkéntes, támogatáson alapuló, felépülés-orientált és a korlátozó intézkedések megelőzésére törekvő legyen. Ehhez nem elegendő a szakmai szándék: megfelelő tér, biztonságos betegutak, differenciált részlegek, engedélyeztettség szempontjából rendezett működési keretek és megfelelő számú, képzett munkatárs szükséges.

Az előterjesztés célja, hogy a Semmelweis Egyetem Szenátusának támogatásával elinduljon egy ütemezett modernizációs program, amely rövid távon csökkenti a legégetőbb működési kockázatokat, középtávon rendezi a telephelyi és engedélyezési problémákat, hosszú távon pedig a Semmelweis Egyetemhez méltó pszichiátriai ellátási környezetet, országosan mintaként tekinthető intézményt és ellátást hoz létre.

2. Miért szükséges a szenátusi támogatás?

- **A megbízhatóság és az emberi méltóság okán:** a zsúfoltság és a pótágyak használata közvetlenül érinti a betegek emberi méltóságát, nyugalma, személyes terét, infekciókontrollját és konfliktusmegelőzését.
- **Intézményi reputációs okból:** a Semmelweis Egyetem pszichiátriai ellátásának környezete és működése az egyetem egészének szakmai és társadalmi megítélését is befolyásolja.
- **Szervezeti okból:** a megoldás több telephelyet, több szervezeti egységet, működési engedélyeket, beruházási döntéseket és humán erőforrás-átcsoportosításokat és bővítési szükségletet érint, ezért klinikai szinten nem rendezhető teljes körűen.
- **Képzési és tudományos okból:** a pszichiátria, a forenzikus pszichiátria, a pszichoterápia és a klinikai szakpszichológia és klinikai pszichológia korszerű oktatási és betegellátási környezete közvetlenül erősíti az egyetem képzési portfólióját és utánpótlását.

3. A jelenlegi helyzet rövid leírása

A SE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika működése a helyhiány miatt széttagoltan, az alábbi egységekben zajlik:

I.) A Balassa utcai épületben: az 1909-ben az "Elmekórtani Klinika" betegellátási, oktatási és kutatási tevékenységeire tervezett és megnyitott, akkor modernnek számító épület helyiségein jelenleg 4 intézmény osztozik:

- az Orvosi Képzőképző Klinika Neuroradiológiai Tanszék (A/fszt fél oldal)
- az Gyermekgyógyászati Klinika Gyermekek- és Ifjúságpszichiátriai osztálya (C/1 emelet, sz épület jobb szárnya)
- a Neurológiai Klinika (az épület jobb szárnya)
- az épület bal szárnyába szorult **Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika** (egy földszinti épületrészben az MR Központtal) egy akut, egy krízis/addiktológiai/forenzikus, egy affektív, egy akut gerontopszichiátriai és egy pszichoterápiás profillal rendelkező fekvőbeteg osztállyal, országos ellátási körzetű ambulanciával, rTMS illetve étkezési zavar nappali kórházzal és a IX. Kerületi Pszichiátriai Gondozóval

II.) a Szent Rókus Klinikai Tömbben elhelyezkedő (a Kútvölgyi részlegről az ellátási területtel együtt átköltözött) **Pszichiátriai osztály**, és a **Pest Megyei Pszichiátriai Gondozó**,

III.) a Merényi telephelyre 2026-ban kiköltözött **Nappali Kórházban** (50 akut és 12 krónikus férőhellyel),

IV.) a Márton utcai ADHD ambulancián, valamint

V.) és az Üllői úti Klinikai Pszichológiai Tanszéken (City Corner irodaházban)

A területi ellátási kötelezettség, a budapesti akut osztályokra vonatkozó helyettesítések, a hajléktalanellátás és a progresszivitási szintből fakadó fel- és átvételek jelentős és folyamatos betegforgalmat eredményeznek, ideértve a diagnosztikai, ECT és egyéb magasabb progresszivitású ellátási igényeket is.

A legfontosabb működési feszültségek három területen jelentkeznek:

1. **Helyhiány és zsúfoltság:** mind a **Balassa utcai**, mind a **Rókus telephelyen** rendelkezésünkre álló kapacitások szűkösek, a pótágyak és a differenciált betegcsoportok nem optimális elkülönítése megbízhatósági kockázatot jelent.
2. **A Klinikai Pszichológiai Tanszék** országos felnőtt és gyermekpszichológiai ambuláns ellátás hosszú várólistáját a rendelő helyiségek szűk keresztmetszete is okozza.
A IX. Kerületi Gondozó
A jelenlegi hallgatói létszám tekintetében szűkös infrastruktúra az oktatás minőségét rontja. Az ősztől induló pszichológiai MSc képzések (klinikai pszichológia, illetve neuropszichológia) tovább fokozza az oktatóhelyiség igényeket.
A SE nemzetközi mezőnyben való értékeléséhez elengedhetetlen kutatási tevékenység az eszközön kívül helyigényként is megjelenik.
3. **Humánerőforrás-hiány:** az ENSZ egyezmény (CRPD) és a hazai törvényi rendelkezésekkel (2007. évi XCII. Törvény a Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről) összhangban a korlátozó intézkedések megelőzéséhez, a terápiás aktivitás növeléséhez és a korszerű pszichiátriai ellátási környezet fenntartásához további ápolói és terápiás foglalkoztatói kapacitás szükséges. Az egyre növekvő oktatási feladatok (pl. ősztől induló pszichológia és neuropszichológia MSc képzés) nagyobb oktatói létszámot igényelnek.

4. Javasolt stratégiai cél

A javasolt modernizációs program stratégiai célja, hogy a megnövekedett feladatok mellett a Semmelweis Egyetem pszichiátriai betegellátása a megbízhatóság, az emberi méltóság, a szakmai

progresszivitás, az oktatás, kutatás és a munkatársi megtartás szempontjából is fenntartható, korszerű és egyetemi ranghoz méltó működési feltételek között történjen.

A cél nem kizárólag épületfejlesztés, hanem betegút- és kapacitásrendezés: a megfelelő beteg a megfelelő telephelyen, megfelelő környezetben, megfelelő személyzettel és rendezett működési engedélyekkel rendelkező működési keretek között kapjon ellátást.

5. Javasolt intézkedési program

Időtáv	Intézkedési irány	Várható hatás
<p>Rövid távú infrastruktúra fejlesztési/ komfortnövelő intézkedések</p> <p>Az adott szerződésbe illeszthetőségtől függően (munkanemek mérete, összetettsége) 3-4 hét vagy 2-3 hónap beszerzési idő munkaterületenként</p>	<ul style="list-style-type: none"> kert rendezése <p>A Neurológiai és Pszichiátriai Klinika közös tervezetet a Gyermekpszichiátriai osztály bevonásával elkészült</p> <p>MFI SZI Parkfenntartási Osztály koordinálja</p> <ul style="list-style-type: none"> Az NNGYK vizsgálat által kötelezővé tett felújítások az akut (A/2) osztályon, az alagsor, és az 1.emeleti betegszállító folyosó (további műszaki állapotjavítása) <p>MFI LFÜI projektvezető kijelölése megtörtént</p>	<p>Gyors, koordinált döntés-előkészítés; a klinikai szinten túlmutató akadályok feloldása.</p> <p>A kert bevonása a terápiás eszköztárba.</p> <p>Az alagsori helyiségek betegellátásba történő bevonása.</p> <p>Projektvezető koordinációjában pontos igényfelmérés és belső „tervezés”</p> <p>Közreműködők: klinikák, tömbigazgatóság, MFI szakigazgatóságok</p> <p>További elengedhetetlen „fitout” igények felmérése, szakági egymásra épülések vizsgálata</p> <p>Meglévő karbantartási és/vagy kisjavítási szerződés terhére</p>
<p>Rövidtávú kapacitásbővítési irány</p>	<ul style="list-style-type: none"> oktatási és kutatási célra helység biztosítása 	<p>Az épületben zajló graduális, posztgraduális pszichiátria, pszichoterápia és pszichológia (MSc képzések) oktatási helyiségek számának bővülése.</p>
<p>Rövid távú oktatási és kutatási kapacitásbővítés</p>	<ul style="list-style-type: none"> MSc képzés indulásához oktatóhelyiség (Üllői úti központi épületben? EOK? NKE-n?) és oktatói humánerőforrás rendelés kutatóhelyiségek kialakítása, ahol PhD hallgatóink önálló munkaállomásokon, zavartalanul dolgozhatnak (akár más klinikákkal közösen, pl. OKK-val) 	<p>az új képzés sikeres akkreditációja</p> <p>a SE kutatói aktivitásának, reputációjának további növekedése</p>

Időtáv	Intézkedési irány	Várható hatás
<p>Középtávú infrastrukturális kapacitásbővítési lehetőségek 14-18 hónap</p> <p>Orvosszakmai igények és tervek felülvizsgálata: 1 hónap</p>	<p>A Balassa utcai és a Rókus részleg zsúfoltságának csökkentése</p> <p>Merényi Tömb 7.sz. épület biztosítása a Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika számára engedélyezési eljárás</p>	<p>Balassa u. és Rókus részleg fekvőbeteg ellátás tehermentesítése: pótágyazás kiküszöbölése valamennyi részlegen, betegcsoportok biztonságosabb elkülönítése, méltóbb környezet.</p>
<p>Középtávú infrastrukturális kapacitásbővítési lehetőségek</p> <p>Rövidtávú Orvosszakmai igények és tervek felülvizsgálata: 1 hónap 14-18 hónap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • IX. kerület Pszichiátriai Gondozó Merényi Tömb 7.sz. épületébe • Pest Megyei Pszichiátriai Gondozó visszaköltözése a bérleményből a Szent Rókus Klinikai Tömb betegellátó területére 	<p>Stabil ambuláns és gondozói működés; betegutak kiszámíthatósága; területi feladatellátás biztonsága.</p>
<p>Középtávú / 6-18 hónap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Merényi Tömbben működő nappali kórház NNGYK működési engedélyének rendezése 	<p>engedélyezettség szempontjából stabil működés; ellátási kockázat csökkentése.</p>
<p>Hosszútávú kapacitásbővítési irány</p> <p>Megvalósítás:</p>	<p>Rókus Tömb 3. sz. Épület (Torony) 2. emeletére a pszichoterápiás osztály költözése 20-24 ágygal</p> <p>Az 1. emelet oktatási térben csoportfoglalkozásra is alkalmas helyiségek kialakítása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szent Rókus Klinikai Tömbben kertrész kialakítása a jelenlegi nyíl és zárt pszichiátriai részlegen kezelt betegek számára. 	<p>A legsérülékenyebb, zárt osztályos kezelésre szoruló betegcsoport ellátása a felszabaduló Balassa utcai részlegen (B/fszt) méltóbb körülmények (két ágyas, fürdőszobás kórtermekbe) között, a levegőzést biztosító közvetlen kertkapcsolattal, méltóbb, biztonságosabb, jobb indulateszkáláció megelőzés, a korlátozó intézkedések alkalmazásának csökkenése</p>
<p>Hosszútávú kapacitásbővítési lehetőségek</p>	<p>SE XXI tervek alapján</p>	<p>Tartós kapacitásrendezés; egyetemi szintű infrastruktúra-fejlesztés; stratégiai betegellátási központ megerősítése.</p>

6. Részletes szakmai és működési javaslatok

6.1. A Balassa utcai és a Rókus részleg zsúfoltságának csökkentése

A legnagyobb betegbiztonsági és méltósági nyereség rövid távon a Balassa utcai zsúfoltság csökkentésével érhető el. A Rókus telephely 5 szintes épülete lehetőséget adhat egyes funkciók áthelyezésének előkészítésére, amennyiben a műszaki, működési, humánerőforrás- és betegút-feltételek teljesülnek.

Áthelyezésre vagy telephelyi újraszervezésre vizsgálandó funkciók:

- pszichoterápiás részleg;
- akut neuropszichiátriai részleg;
- a Rókus akut gerontopszichiátriai részleg
- terápiaezisztens depresszióval foglalkozó III. progresszivitási szintű ambulancia és fektető kapacitás, ideértve a neuromodulációs és esketamin ellátásokhoz kapcsolódó működést, ECT-t;
- addiktológiai rehabilitációs funkció;
- evészavar nappali kórházi ellátás.

A Balassa utcában felszabaduló terület elsődleges felhasználási javaslata: a legelesettebb betegek elhelyezése kétágyas, fürdőszobás szobákban, lehetőség szerint közvetlen kertkapcsolattal. Ez egyszerre javítaná az emberi méltóságot, a betegbiztonságot, a konfliktusmegelőzést, ezáltal a korlátozó intézkedések minimalizálását, a levegőzés és a dohányzás kezelhetőbb szervezését, valamint a részlegek áttekinthetőségét.

További cél, hogy a pótágyak valamennyi részlegen megszüntethetővé váljanak, és kisebb, szakmailag elkülönített gerontopszichiátriai és addiktológiai akut részleg jöjjön létre, amely betegbiztonsági okból elválasztható a fiatal pszichotikus betegek ellátásától.

Ezekon kívül a Balassa utcai és a Rókus részlegen felszabaduló helyiségek egy részének oktatóhelyiséggé történő alakítása valósulhatna meg.

6.2. Gondozók és nappali kórházi ellátás rendezése

A gondozói ellátás a pszichiátriai betegutak stabilitásának kulcsa. A Pest Megyei Pszichiátriai Gondozó jelenlegi, bérelt lakásban történő működése, valamint a IX. Kerületi Pszichiátriai Gondozó elhelyezésének megoldatlansága hosszabb távon nem ideális. Vizsgálandó döntési opciók:

- a Pest Megyei Pszichiátriai Gondozó visszaköltözése a Stáhly utcai szakrendelő épületébe;
- a IX. Kerületi Pszichiátriai Gondozó visszaköltözése a Merényi telephelyre;
- a gondozók telephelyi működésének betegút, hozzáférés, engedélyezés és költséghatékonyság szerinti összehasonlító vizsgálata.

A Merényi telephelyen működő nappali kórház engedélyezettségi helyzetét rendezni szükséges. A működési engedélyhez kapcsolódó fekvő kapacitás adminisztratív hozzárendelése megvizsgálandó megoldási irány.

6.3. Klinikai Pszichológiai Tanszék és képzési funkciók (induló MSC képzés)

A Klinikai Pszichológiai Tanszék fejlesztése a betegellátás és az oktatás közös érdeke. A III. progresszivitási szintű pszichológiai és pszichoterápiás ambulancia Stáhly utcai szakrendelőben történő működtetése, valamint az MSc képzés akkreditációjához szükséges hely- és oktatói kapacitás biztosítása az egyetem képzési vonzerejét és szakember-utánpótlását is erősítheti.

Vizsgálandó továbbá, hogy a Stáhly utcai épületben kialakíthatók-e előadó- és oktatóhelyiségek, amelyek a klinikai ellátást, a graduális és posztgraduális képzést, valamint a pszichoterápiás és klinikai pszichológiai oktatást egyaránt támogatják.

6.4. Méltóbb fizikai környezet

Az ellátási környezet állapota nem pusztán komfortkérdés: pszichiátriai ellátásban a terek minősége közvetlenül hat a betegek szorongására, a konfliktusok előfordulására, a munkatársak biztonságérzetére és a terápiás légkörre. A következő gyorsan megvalósítható beavatkozások rövid távon is érzékelhető javulást hozhatnak:

Balassa utca:

- az alagsori terek rendezése, különös tekintettel a beázásra, vezetékekre, felületekre és festésre;
- a kert rendezése, szükség szerint gyermekpszichiátriai vagy egyéb védett terület elkülönítésével;
- az épületeket összekötő átvezető folyosó felújítása, ideértve az üvegezést, beázott falak javítását és általános állapotjavítást.

Hosszabb távon:

Mind a Balassa mind a Rókus részlegeken további komfortnövelő beavatkozások (Rókus részleg kertfelújítás, gépészeti rekonstrukciók, Balassa utcai épület telje srekonstrukciója stb.)

6.5. Humán erőforrás-fejlesztés

A korlátozó intézkedések csökkentése, a megelőző deeszkaláció, a terápiás aktivitás fenntartása és a biztonságos ellátás csak megfelelő létszám és szakmai összetétel mellett várható el. A modernizációs program humán erőforrás-pillére ezért nem járulékos elem, hanem a megbízhatósági célok teljesülésének feltétele.

A részletes létszámterv kidolgozása során kiemelten vizsgálandó munkakörök:

- Pszichológiai Msc pr
- ápolók és medikus ápolók;
- foglalkoztató terapeuták és szocioterapeuták;
- mozgásterapeuta;
- szükség szerint gyógypedagógus;
- a pszichológiai és pszichoterápiás ellátáshoz kapcsolódó oktatói és klinikai kapacitások.

7. Várható intézményi haszon

Terület	Várható eredmény
Betegbiztonság	Csökkenő zsúfoltság, biztonságosabb betegcsoport-elkülönítés, kevesebb konfliktuskockázat, áttekinthetőbb részlegek.
Emberi méltóság	Kevesebb pótágy, és korlátozó intézkedés, jobb szobaminőség, rendezettebb terápiás terek, kiszámíthatóbb betegutak.
Szakmai minőség	Felépülés-orientált, támogatáson alapuló, differenciált pszichiátriai ellátás erősítése.
Munkatársi megtartás	Biztonságosabb, kevésbé túlterhelt munkakörnyezet; jobb szakmai működési feltételek.
Oktatás és utánpótlás	Erősebb klinikai pszichológiai, pszichoterápiás és pszichiátriai képzési háttér.

Terület	Várható eredmény
Egyetemi reputáció	A Semmelweis Egyetem országos vezető szerepéhez illeszkedő pszichiátriai ellátási környezet.

8. Kockázat, ha nem indul el a program

A beavatkozás elmaradása esetén a jelenlegi feszültségek várhatóan tovább növekednek. A zsúfoltság fennmaradása rontja az emberi méltóság biztosításának feltételeit, növeli a megbiztonsági és munkabiztonsági kockázatokat, nehezíti a korlátozó intézkedések csökkentését, valamint kedvezőtlenül hat a munkatársak megtartására és az utánpótlásra. A jogilag és telephelyileg rendezetlen működési pontok hosszabb távon hatósági, működési és reputációs kockázatot is hordozhatnak.

Ezzel szemben a program ütemezett elindítása már rövid távon is kézzelfogható javulást eredményezhet, miközben a hosszú távú beruházási döntésekhez szükséges adatok és alternatívák rendezett módon előkészíthetők.

9. Konkrét döntési javaslatok

- A modernizációs program rektori és szenátusi támogatása:** a pszichiátriai betegellátás környezeti, telephelyi, jogi és humánerőforrás-feltételeinek összehangolt fejlesztése stratégiai egyetemi programként induljon el.
- Rövid távú tehermentesítési terv kidolgozása:** a Rókus telephely bevonásával készüljön megvalósíthatósági terv a Balassa utcai zsúfoltság csökkentésére és a pótágyak fokozatos megszüntetésére.
- Gondozói és nappali kórházi működés rendezése:** készüljön jogi, engedélyezési és telephelyi javaslat a Pest Megyei és IX. Kerületi Pszichiátriai Gondozó, valamint a Merényi telephelyen működő nappali kórház stabil működésére.
- Humánerőforrás-terv elkészítése:** létszám- és kompetenciaterv a korlátozó intézkedések csökkentését, terápiás aktivitást és megbiztonságot támogató munkakörökre.
- Hosszú távú infrastruktúra-opciók vizsgálata:** a Balassa utcai épület bővítésének, teljes pszichiátriai hasznosításának és esetleges kapcsolódó kapacitásbővítésének vizsgálata.

Összegzés: A kért szenátusi támogatás nem egyetlen részleg helyi problémájának kezelése, hanem az egyetem pszichiátriai ellátási, oktatási és reputációs felelősségének stratégiai megerősítése. A program elindítása egyszerre szolgálja a betegek méltóságát, a munkatársak biztonságát, az ellátás szakmai minőségét és a Semmelweis Egyetem vezető szerepének erősítését.

Előkészítők:

Dr. Baran Brigitta
egyetemi docens,
igazgatóhelyettes

Dr. Réthelyi János
egyetemi tanár,
igazgató

Dr. Unoka Zsolt
egyetemi tanár,
igazgatóhelyettes